

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Ven. Viri Thomæ Malleoli A Kempis, Canonici Regvlaris
Ordinis D. Avgvstini. Opera Omnia**

Thomas <von Kempen>

Dvaci, 1625

De Disciplina Clavstralivm.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-45790](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-45790)

DE DISCIPLINA CLAUSTRALIVM.

CAPITA HVIVS LIBELLI.

I N quibus consistit disciplina claustralis.	Capitulum
De diuersis tentationibus & insidijs diaboli.	II.
De vera conuersione ad Deum, qui est summum bonum.	III.
De obedientia humilis subditi erga prelatum suum.	IV.
De custodia cordis, & reditu ad interiora.	V.
De custodia oris, & exercitio laboris.	VI.
De commendatione cellæ & solitudinis.	VII.
De choro, & diuino officio peragendo.	VIII.
De discretione in omni spiritali exercitio seruanda.	IX.
Oratio de felici consummatione in virtutibus.	X.
De charitate Dei & proximi, & odio vitiorum.	XI.
De abstinentia & castitate.	XII.
De utili exercitio in vita & passione Christi.	XIII.
De commemoratione & inuocatione beatissima virginis Mariæ.	XIV.
De suffragijs sanctorum sedulo petendis.	XV.
De desiderio animæ ad caeleste regnum.	XVI.

CAPVT I.

In quibus consistit disciplina claustralis.

Psal. 2.

Disciplina
claustralis
in tribus.
Ex disci-
plina quã-
rum boni-
fructus.

I. **A**pprehendite disciplinam, ne quando irascatur Dominus, & peccatis de via iusta. Disciplina claustralis, si strenuè seruetur, ad magnam perfectionem ducit, ab æterna damnatione liberat, & in caelesti regno altissimè coronat. Consistit autem disciplina in tribus præcipuè; vt silentium bene seruetur, vt diuinum officium deuotè celebretur, & opus manuum impigrè exerceatur. Vbi disciplina viget, ibi maior pax & spiritalis profectus inuenitur. Vbi disciplina perit, ibi dissolutio crescit, ibi vitia regnant, & virtutes enervantur. Vbi disciplina custoditur, ibi adest gratia caelestis, ibi deuotio floret, ibi lectio sapit, ibi meditatio dulcescit, ibi oratio seruet, ibi gratiarum actio & vox laudis resonant, mens iubilat: ibi intellectus illustratur, ibi caro marcescit, & spiritus elenatur. Qui amat disciplinam, laxificat conscientiam, acquirit bonam famam, & adauget sibi gloriam æternam. Amator disci-

disciplinæ custodit os suum, quærit secretum, fugit tumultum; vitat risum, diligit luctum, vt inueniat Iesum sibi propitium & amicum. Qui extra disciplinam esse quærit, diaboli laqueos incurrit, & deuotionem mentis perdit.

2. In tribus locis libenter esto cum fratribus, propter communem disciplinam: in choro ad psallendum, in cella ad scribendum & legendum, in refectorio ad sobriè comedendum & verbum Dei audiendum. Vbicumque verbum Dei legitur, ibi Spiritus sanctus occultè operatur; qui malos de peccato redarguit, & bonos per spem & consolationem scripturarum confortat, vt amplius proficiant, & disciplinam ordinis fortiter teneant. Hinc Paulus admonet, dicens: In disciplina perseverate, & tanquam filijs vobis offert se Deus. Hinc David orat, dicens: *Bonitatem, & disciplinam, & scientiam, doce me*. Et alibi multum eam commendans, ait: *Et disciplina tua correxit me in finem*. Et, *disciplina tua ipsa me docebit*. Magnum donum Dei est, habere scientiam scripturarum; sed magis præferendum videtur, seruare ordinis disciplinam. Hinc summus magister Christus, docens discipulos suos legem vitæ & disciplinæ, sic ait: *Si hæc scitis, beati eritis, si feceritis ea*. Nā *Ioan. 13.* tanto fit quisque beatorum coram Deo, quanto feruentior est pro obseruantia disciplinæ.

3. Duo bona præterdit omnis regularis disciplina, vt statuta diligenter seruentur, & negligentes pro culpis suis corrigantur. Deuoti & boni fratris est, violentiam sibi facere contra prauitatem naturæ, & sponte se subdere disciplinæ; nec aliquid ordinatum præterire. Nam qui amat disciplinam, sapiens est, & ditabitur virtutibus multis. Qui autem odit correptiones, insipiens est, & honore carebit. Considera mores fratris disciplinati, quia non est leuis verbis, nec oculis vagus; sed ambulat in timore Dei, & facit opera sua cum diligentia, custodiens silentium, & amans cellæ quietem. Non murmurat, non detrahit; sed Deo omne iudicium committit, & seipsum præ oculis habet; & quæ sibi commissa non sunt, de illis tacet, vt liberius sibi ipsi vacet. Nam nimis insipiens est, qui propria negligit, & alienis rebus se implicat, disciplinam ergo vbi que serua, & erit tibi pax & gloria magna.

4. Omne quod non decet, studeas cauere. Quicquid Deo placeat, fac cum alacritate: nec propter hominum displicentiam, infringe ordinis disciplinam. Stultè agit, qui contra conscientiam facit, & Dei offensam propter homines incurrit. Nam qui ordinem suum non seruat, per præuaricationem legis Deum inhonorat. Si videris quempiam negligenter agentem, corripe illum vt fratrem, & trahere ad emendationem, sed noli sequi eius errorem. Nec tantum diligas, vt in malo ei consentias, ne cum ipso cadas

&

& pereas. Quisquis pro ordinis disciplina zelat, & libenter ac grater admonitiones capit, specialem gratiam à Deo obtinebit, & in die exitus sui de corpore ab auditione mala non timebit, sed cum electis de præmio sui laboris gaudebit, Christo dicente:

Matth. 25.

Euge serue bone, quia in pauca fuisti fidelis, intra in gaudium Domini tui.

5. Qui negligens est & dissolutus, Deum offendit & homines, & peior paralytico iacente in grabato, quia iste defectum patitur à natura, & ille vincitur à cordis inertia. Virtuosus est passiones domare, quàm dæmones fugare. Et maioris charitatis est negligentem admonere, quàm elemosynam dare. Quem tædet orare, & delectat fabulari, qualis feruor est in eo? Prorsus nullus. Nã si ferueret iustus, vitaret omnino vaniloquia foris. Sed quomodo potest quis accendi ad feruorem spiritus? In facièdo sibi frequenter violentiam, contra consuetudinem malam, & tenendo ordinis rigorem, secundum formam sibi præscriptam.

Feruo spiritus qui acquiritur

6. Tepidus semper conqueritur de grauitate disciplina, feruidus amplectitur cum hilaritate. Sed dicis; Timeo frangere caput meum, & incurere debilitatè. Quid loqueris tepide & dissolute? Nescis, quid pateris. Times parua, & non times magna? Times dolorem in corpore, & non times grauitatem mala conscientia? Times ieiunare, times vigilare, times silentium seruare, & non times in igne cremari, à dæmonibus torqueri, & à regno Dei excludi? Vanus est timor iste, de modica afflictione corporis frequenter cogitare, præsentia mala solummodo perpendere; & minus ponderare, quàm æternaliter animam saluant aut damnant. Reuertere ad cor tuum, conuertere ad Deum, qui fecit te; spera in eo, & iuuabit te. Si non potes ei seruire sano capite, tunc seruias ei debili capite; & coronabit te rosas ac lilijs suauissimis, cum martyribus sanctis in caelis, quia sustinisti dolores & labores in terris. Noli ergo propter modicum corruptibilis vitæ amorem, illicita admittere. Noli secularia solatia querere. Separa te ab ineptis fabulis, intende sacris studijs, serua disciplinam, subiuga carnem, imple obedientiam, & saluabis animam tuam iuxta Christi sententiam: *Qui odit (inquit) animam suam in hoc mundo, in vitam æternam custodit eam.*

Ioan. 12.

7. Cum indisciplinato non habeas familiaritatem, ne discas leuitates eius, & similis ei fias in confussionem ordinis tui. Iunge te religioso morigerato & deuoto fratri, vt edificeris semper in bono. Vnus indisciplinatus & verbosus multos inquietat; & qui eum compescit, optimè facit. Talis sæpè est admonendus & increpandus, vt suas dissolutiones dimittat, & ad deuota exercitia se conuertat. Nemo se per alium vitiosè excuset, sed de propria salute

salute cogitet; & tempus sibi indultum fructuosè expendere curet, sicut & beatus Paulus dicit: *Dum tempus habemus, operemur bonum ad omnes.* Ille ad omnes bonum operatur, qui strenuè seruat disciplinam, & cæteris in conuentu dat bonum exemplum. Benedictus ille frater, qui in omnibus se vincere nititur: quia coronabitur pro omni, quod pro Christo patitur. Galat. 6.

8. Ad tenendam formam spiritualis disciplinæ, beatus Paulus discipulos suos diligenter exhortatur, dicens: *Quaecumque sunt vera, quaecumque pudica, quaecumque iusta, quaecumque sancta, quaecumque amabilia, quaecumque bona fama: si qua virtus, si qua laus disciplina, hac cogitate; quæ & didicistis, & accepistis, & audistis, & vidistis in me.* Ecce quàm sollicitus fuit beatus Paulus pro obseruantia disciplinæ, & pro bono exemplo posteris relinquendo. Nam maximum meritum sibi in cælestibus accumulât, quisquis disciplinam in se & in alijs amat. Phil. 4.

CAPVT II.

De diuersis tentationibus & insidijs diaboli.

1. **V**biq; diabolus insidiatur bonis & deuotis, maximè tamen religiosjs personis, in ordine sub disciplina constitutis. Idcirco primus sanctæ Ecclesiæ pastor beatus Petrus, fideles admonet dicens: *Vigilate, quia aduersarius vester diabolus, tanquam leorugiens, circuit quærens quem deuoret; cui resistite sortes in fide.* Hinc etiam beatus Ioannes in Apocalypsi clamat, præmuniens ad cautelam; *Va terra & mari, quia descendit diabolus ad vos, habens iram magnam.* Siquidem propter excellentiam status religiosorum deijciendam, diabolus acrius seruos Dei tentat, & frequentius eos quàm seculares impugnat; quia inuidet gloriæ sanctitatis deuotorum continenter viuentium. Scit enim, quòd illi altiùs præmiabuntur in cælo, qui puriùs vixerint in mundo. Vnde quanto grauiore tentatione sustinent, (si viriliter resistunt, & seipos vincunt) tanto gloriores erunt apud Deum in futuro, quia fortiter certauerunt. 1. Pet. 5. Apoc. 12.

2. Ex quo diabolus proiectus est de cælo propter superbiam suam, non cèssat circuire terram; quærens quem prauis suggestionibus decipiat, & vulneret per delectationem morosam; ad perdendam Dei gratiam, ac secum tandem trahat in æternam damnationem. Et sicut olim tentauit primum hominem in paradiso, & filios Israel in deserto: ita nunc tentat & persequitur religiosos in claustro, vt remissè viuant, & statuta sua frangant; vt prælatis suis resistent, & inobedientes fiant. Quatenus huiusmodi contagijs deprauati, cælestem gloriam perdant; & causam

causam contra eos habeat, vnde in iudicio grauitur eos accuset. Vigilandum igitur omni tempore, & in omni loco cautè respiciendum, ne desidēs & inermes seruos Dei Satanas inueniat, quia ipse nunquam dormit nec fatigatur, sed à dextris & sinistris infidiatur. Desidēs facilliter capit: & hi sunt, qui parum laborant, & bene comedere volunt. Inermes citò vulnerat; & hi sunt, qui raro orant, & in corde modicum de sacra lectione seruant. Foris euagantes, illecebris inficit; ociosè stantes, fabulis connectit; ve opera sua negligant, & alios impediunt. Bene etiam agentes, à bono incepto reuocat; legere vel orare volentes, dormire facit, surgere conantes, in lectulo tenet.

Matth. 14.

3. Non est locus in claustro, quem Satanas hostis monachorum non perlustret; vt vnā saltem oīculam de grege Christi rapiat & perdat. Quapropter pastor cælestis alta voce cornu salutaris sufflat, & ouibus suis ait: *Vigilate & orate, vt non intretis in tentationem.* Ac si dicat: Lupus rapax, circuit tabernacula vestra; serpens antiquus callidè quatit foramen intrandi ad interiora cordis vestri; vt dentem infigat per iram, aut osculo mulceat per turpitudinem. Vos ergo vigilate animo, & orate corde & ore die ac nocte. Quia ab omni parte vobis instat bellum, & nil tutum sub cælo, & aduersarij multi docti ad prælium, mittentes sagittas acutas, & laqueos abscondentes pedibus vestris; vt cadatis in itinere recto, & à sancto proposito recedatis. Sed stete firmiter, & pugnat fortiter pro animabus vestris, ego Dominus ero vobiscum. Obseruate autem cautè, quales imagines vobis ingeruntur, siue de mundo siue de carne sint. Et claudite ostium cordis vestri, ac signo crucis vos armate, ne diabolus intret; quia tentare vos veniet, & ad consensum peccati trahere, vt Deum offendatis, & eius gratiam perdatis.

4. O religiosi amici Dei, attendite à callidis & mortiferis diaboli immisionibus, ne moram in his faciatis; sed mox vt sentitis motus illicitos, mentem vestram auertite, & nomen Domini inuocate, dolentes de malo vobis ingesto: & bonam cogitationem de Deo & spirituali materia assumite, & in compunctione sancta vos exercete. Sic autem facientes fugiet diabolus confusus, & accedent Angeli sancti vobis in solatium missi, qui confortabunt manus vestras contra aëreas potestates. Stete ergo in timore Dei, & semper circa initium tentationis vigilate, & orate cum gemitu cordis in spiritu humilitatis; nil grande, nil laudabile de vobis ipsis sentientes; sed fragiles homines & inutiles seruos, veraciter vos agnoscentes. Quicquid etiam boni sapitis vel agitis, non vestra hoc industria & labori, sed diuinæ gratiæ & misericordiæ ex integro adscribatis.

5. Neminem tantum diabolus timet & refugit, quantum humilem, & semetipsum despicientem. Et contra nullum tantum præualet, sicut contra superbum, & de se præsumentem. Cave ergo superbiam, si non vis pati ruinam. Si non vis seduci & supplantari, noli extolli, nec inaniter gloriari. Quamuis in monasterio sis vel in solitudine, non es tamen liber à tentatione, quia Christum diabolus tentauit in deserto, qui erat plenus Spiritu sancto. Quamdiu ergo vixeris, oportet te pugnare contra insidias diaboli & proprias passiones. Et si interdum cessat ad modicum tempus, hoc facit ad fraudem, ut cum incustoditus fueris & laxus, subito & inopinatè te prosternat.

Diabolus
de super-
bis semper
triumphat

Matt. 6.

6. Tentat in choro, ut cum tadio pfallas, & parum aduertas ad sensum verborum. Reducit ad mentem phantasmata rerum exteriorum, quæ prius vidisti & audisti; quatenus fructum orationis tollat, & chorum tibi in grauitatè vertat. Tentat in refectorio, ut plus vel lautius comedas, aut etiam de aliquo defectu murmures. Tentat in cella, ut pigrè labores, aut rarius ores, vel modicè legas, sed citò inde exeat, & fabulari quæras, & tardius ad cellam redeas. Tentat tempore silentij, ut verbum illicitum proferas: & si loqui licet, mox ad inania & nociua instigat; ut conscientiam macules, & fratrem tuum offendas. Vigila ergo & ora Deum semper, ut det tibi gratiam cōtra Satanæ astutias, qui tam in prospectis quàm in aduersis insidiatur omnibus deuotis.

CAPVT II.

De vera conuersione hominis ad Deum, qui est summum bonum.

MULTÆ sunt auersiones nostræ à Deo summo bono; quia ex propria iniquitate & magna fragilitate, citò labimur ad inferiora & terrena concupiscenda, quæ nos satiare non valent, nec etiam permanere nobiscum. Opus est ergo quotidiana conuersione ad Deum, à quo sepius auertimur ad nosipsos, inordinatè nos diligendo; aut aliquas creaturas vanè aspiciendo, vel etiam malè utendo; & plus de temporalibus, quàm de diuinis rebus cogitando. Sæpe etiam odimus peruersè salutaria, & quæ sunt pro disciplina; & affectamus habere, quæ commoda sunt & iucunda; non attendentes quid dicat conscientia; & quantum displicet Deo auersio nostra ab ipso ad ista caduca. Et quamuis aliquem iustum & bonum scimus, si contrariatur voluntati nostræ, & aliquam proponit restrictionem inducere ex virtute; incipimus ei improbè resistere, & viliter de eo sentire; & dicimus, quòd ipsi non sit credendum. Et hic error in plerisque religiosis inuenitur, qui contra beneplacitum Dei & superioris sui sensum, appetunt prosequi in-

ten-

rentum suum; minùs ponderantes graue iudicium sibi imminere, si plus quàm oportet, in causis proprijs de semetipsis confidunt. Quod ex elatione cordis, & agitatione diaboli procedit; qui in Spiritu proficere conantes, ad laxationem carnis trahere quarit. Non enim sufficit ad veram hominis conuersionem secularis habitus mutatio, quæ vna die vel hora fieri potest; sed illa est vera & religiosa conuersio, cum quis nititur vitia sua vincere, & magno feruore pro virtutibus instat.

Conuersio
nostra ad
Deũ quo-
tidiana fit.

Psal. 34.

2. Debemus igitur, quantum possibilitas admittit, nos qui religiosum habitum gerimus, cor nostrum ab omnibus materialibus & visibilibus rebus auertere, & ad inuisibilem conditoris nostri faciem contemplandam eleuare, & anhelare semper ad celestia; atque per singulos dies omnique hora, immo toties quoties euagatio mentis accidit, pro venia humiliter supplicare, & cum propheta gemebundè dicere: *Conuertere nos Deus salutaris noster, & auerte iram tuam à nobis.* Quando ita facimus, Deus libenter suscipit preces nostras; & gaudent angeli sancti in cœlo de nobis; quia couertimur ex toto corde ad Dominum Deum nostrum, qui est beatitudo omnium sanctorum.

3. Sed Satan è contrario conatur ab hoc summo bono religiosam animam abstrahere, & per diuersas occasiones & tentationes eam impedire; immititque cogitationes superbæ, iræ, gula, impudicitæ, inuidiæ, discordiæ, duritiæ, fallaciæ, blasphemæ, diffidentiæ, pusillanimitatis, inconstantæ, dissolutionis, & negligentæ, ceterorumque malorum, quæ enumerare longum est; quatenus à celestium dulcedine & angelica puritate retardetur; & in infimis & vanis rebus diutius teneatur: necnon, vt propter nimiam difficultatem vincendi tentationes, Deum querere & inuocare cesset, & sic tandem omnem spirituales profectum & laborem pro custodia cordis, quasi ex radio boni postponat. Hæc sunt opera inimici, à facie Dei cæli proiecti. Nam cum ipse totus sit à Deo auersus, machinatur omne malum contra bene agentes, & præcipuè, cum orare & ad interiora se conuertere uoluerint, atque pro delictis suis deprecari. Heu nequam pessimus, infidiatur callidè omnibus bonis. Nam rete finum per totum mundum subtiliter texit, ac latissimè expandit: monachos & moniales, subditos & prælatos, solitarios & officiales circumdat & tentat; vt vel vnum pisciculum hamo concupiscentiæ illicitat, & de piscina claustralis custodiæ ad litus sæculi trahat, vbi per visum & auditum, iocum & risum, aliquo peccati contagio inficiat, quatenus nullus sine periculo euadat.

Claustrum
piscina est
& veluti
stagnum
quoddam.

4. Quapropter religiosus seruus Dei, vias suas diligenter custodiat, & euagationes tam mentis quàm corporis compescat.

ne

ne summum bonum amittat, quod cum infimis teneri non potest: sed mox, vt se abstrahi & impediri sentit, ad Deum per orationem & contritionem redeat, & cum sancto Dauid oret, & dicat: *Oculi mei semper ad Dominum, quoniam ipse euellet de laqueo pedes meos.* Sicut enim peccando, & in creaturis delectando, homo captiuatur, & à Deo separatur; sic pœnitendo, ad eum reuertitur & sanatur. Nam peccando fit sordidus, frigidus, & aridus: sed iterum pœnitendo, orando, & flendo pro commissis, intus mundatur, accenditur, & irrigatur. Et saepe ad maiorem cautelam & rigorem seruadum, per facilitatem lapsus sui eruditur & solidatur.

5. Ille autem verè conuersus est, nec in vacuum nomen religionis & habitum portat; qui seculo moritur, & Christo viuere delectatur; qui omnia opera sua & cogitationes ad Deum finaliter refert. Qui honorem Dei & laudem nominis eius, in omnibus dictis & factis suis querit & desiderat, nil de priuato amore & proprio commodo cupiens habere: sed semetipsum cum omni bono, quod fit in cælo & in terra, offert & eleuat; gratias immensas Deo summo bono referendo, à quo omne bonum creatum descendit & emanat.

CAPVT IV.

De obedientia humilis subditi erga prælatum.

1. **A**D bonum subditum pertinet, mandatum obedientiæ hilari-
ter amplecti, & nihil de propria voluntate retinere, sed exemplo Christi, in manus Dei & prælati sui, sponte se signare quia hoc est gratissimum donum, quod potest Deo offerre. Caueat ergo omnis bonus subditus, ne prælatum suum temere iudicet, nec vias eius curiosè scrutetur, sed potiùs eius dicta & facta, in melius interpretetur. Et si quædam minus vtilia apparent, & aliqua defectuosa in eo reperiuntur, non despiciat nec arguat eum, sed excuset & piè toleret, & charitatiuè (si ita conuenit) admoneat, aut paternè obsecret per se vel per aliù magis idoneum, quia magnum onus super se habet. Sæpius etiam pro eo secretè oret, vt Deus eum custodiat & confortet; cum nullus sit in tota domo, qui tantam quotidie sollicitudinem pro omnibus gerat.

2. Rarò namque inuenitur prælatus, qui possit quilibet satisfacere vel placere pro voto. Ideo iuuari debet à subditis & honorari, atque portari ab omnibus, & excusari coram infirmis: qui citò suspicantur, dum ipsis resistitur, & aliquid negatur. Ipse est utique, qui omnes tolerare habet, & in ore omnium ventilatur: cui & facilè imputatur, quod malè gestum est, aut neglectum æstimatur. Sed hoc virtuosorum non est, imò æmulorum studium: qui querunt in prælato, quod reprehendant. Non est credendum ei, nec consentiendù, qui superiori suo detrahit, & ad resistendum
illi

Psal. 24.
Conuersus
verè quis.

illi rationes quarit; nolens acquiescere vicario Christi, qui loquitur ex ore Dei pro salute subditi, sub potestate præfidentis constituti. Nam multum superbè sapit, & periculosè agit, qui pertinaciter in sensu suo abundat; ut proprium videre ordinationi prælati sui præponat. Sed qui meritum sanctæ obedientiæ attendit, & obedientiam Christi & Sanctorum vitam pensat, absq; mora & mulsatione verbum sibi mandatum implere satagit. Nec curiosè discutit; sed etiam quòd friuolè sonat, propter virtutem obedientiæ dignanter capit, & ad profectum animæ suæ conuertit. Hoc enim valde laudabile est & honestum, & inter opera meritoria summè meritorium, & conscientiæ propriæ magis securum.

3. Subditorum est, humiliter acquiescere consilijs maiorum, & sine recalcitratione obedire prælatis. Hoc pro magna sapientia tene, si de propria sapientia nihil habes, & simplicem obedientiam omnibus rationibus & priuatis rebus præfers. Qui hoc facit, Deo placet; & prælato suo charus erit, qui pro eo rationem reddet. Talis subditus multum alleviat onus prælati sui; & prouidet sibi optimè in futuro, ne sub graui discrimine cadat in iudicio coram Deo. Qui vult summæ perfectioni citò propinquare, studeat ante omnia obedientiam seruare. Magna & egregia virtus, simplex & pura obedientia, nesciens tarda molimina, nec parans argumenta, sed implens iussa sine querela. Ideoque magna ei debetur corona, & cum martyribus percipiet palmam, quia certauit fortiter, & subegit naturam, obediendo vsque ad mortem. Quoniam quidem fortissimum vincendi genus est, semetipsum perfectè vincere & abnegare propter obedientiam; quæ monachorum est laus maxima, & omnium religiosorum corona pulcherrima.

Obedientiã
summam
monachi
bonum.

Ioan. 6.
Matt. 26.

Luce 1.

Eccli. 4.

4. O felix & venerabilis obedientia, quam prædicauit & seruauit Iesus Christus Dominus noster, æterna Patris sapientia, dicens: Quia descendi de cælo, non ut faciam voluntatem meam, sed voluntatem eius qui misit me. Et cum iret ad locum passionis, ita orauit cum abnegatione propriæ voluntatis: Pater, si non potest hic calix transire nisi bibam illum, fiat voluntas tua. Hanc etiam promptissimè exhibuit & plenè expressit, beatissima mater Iesu Virgo Maria, his verbis dicens ad Angelum: Ecce ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuum. Sic decet omnino, sic debet niti facere, & etiam dicere bonus subditus coram prælato suo cum humilitate & reuerentia: Ecce pater, sicut dicitis & consultatis, ita libenter faciam pro viribus meis. Hæc namque virtus præfertur victimis & donis. Hæc præterita mala delet, à futuris custodit, poenam laxat, & ab æterna damnatione saluat. Per hanc

fit homo dilectus Deo, & tam familiaris Christo, vt frater eius esse mereatur. *Quicumque (inquit) fecerit voluntatem Patris mei, qui in calis est, ipse meus frater, & soror, & mater est.* Mat. 12.

5. O quam preciosa est hac virtus in subditis, vt securi coram Deo appareant de culpis sibi obiectis. Qui hanc elegit & tenet, recto cursu ad patriam tendit, quam Adam & Eva inobediendo amiserunt; sed Christus & Maria, pro nobis obediendo recuperauerunt. Hac sancta & simplex obedientia plus prodest, quam alta doctrina; vtilior est, quam potentia, & securior, quam dignitas aut praelatura. Quod si cum scientia & dignitate inuenitur obedientia, multum commendanda est illa anima, & magni meriti inter sanctos reputanda. Exemplum perfectæ obedientiæ claret in Abraham patriarcha, qui obediendo Deo, exijt de terra & cognatione sua, ac demum vnicum dilectum filium immolare paratus fuit. Propter quod cælesti voce benedici meruit, & pater multarum gentium nominari, atque per omne seculum honorari. Ad hanc sanè obedientiæ vtilissimam virtutem, beatus Paulus hortatur, scribens ad Hebræos: *Obedite (inquit) praposis vestris, & subiaccete eis. Ipsi enim peruigilant, quasi rationem reddituri pro animabus vestris; vt cum gaudio hoc faciant, & non gementes.* Hoc enim non expedit vobis. Hanc sanctam obedientiam, quæ ad salutem maximè est necessaria, commendant veteris ac noui Testamenti plura testimonia, & sanctorum deuotissima exempla. Hanc leges & iura dictant maioribus & prælatis exhibendam, cum humili subiectione & reuerentia.

6. Cogitet ergo, cui graue est obedire, & qui sapius nititur se excusare; aut callidè ab obedientia subtrahere, quales subditos ipse vellet habere, quia vtique bonos & humiles, & non rebelles. Igitur studeat iam esse talis ad suum prælatum, quales optaret habere, si eligeretur ad præsidendum. Discat primitus alteri humiliter subesse, & reuerenter obedire; vt dignus sit alios instruere, & vtiliter regere possit; ne maiori periculo stringatur, si hoc ab alijs exigit, quod ipse minime impendit. Quomodo enim potest seruari status religionis & regimen domus in claustris, nisi omnes subditi obediant prælatis suis? Nam si omnes regere volunt, & quilibet agere contendit, quod ei placuerit: erit confusio magna, & turbatio frequens; peribit disciplina, & crescet dissolutio; abscedet timor Dei, & libertas carnis regnabit. Vbi enim obedientia non curatur, & prælatus parum reueretur, ibi bonum regimen annullatur.

De custodia cordis, & reditu ad interiora.

- 1.** **Q**uamuis de facili homo ad exteriora sit inclinatus, & libenter capit aliquam consolationem à creaturis ex appetitu sensualitatis: tamen nisi omnino debet redire ad seipsum per contritionem spiritus, ne perdat maiorem gratiam intus. Nam efficitur vagus & lubricus, si sequitur affectiones suas, in curiosis rebus videndis & habendis. Igitur semper sta super custodiam cordis tui, & ad interiora tempestiuè redi, etiam violenter te compelli intrare ad cordis secretum; quia cum intus non est pax, non erit tibi bene quicquid foris hauseris in terrenis.
- 2.** Multum valet pro pace & custodia cordis, si exteriora discretè ordinaueris, & quaedam exercitia spiritualia apud te conseruaueris, vt scias quando legere, quando orare, quando operari, quando meditari: quando tacere, quando loqui; quando solus, quando cum alijs esse debeas, vt omnia in tempore suo, cum bonà deliberatione facias, & nullo tempore à sancto opere & exercitio vaces. Quaedam omnino fugere debes, vt fabulas leuæ & sæculi rumores, homines sæculares, mulierum allocutiones, iuuenum familiaritates, amicorum visitationes, hospitiū solationes, quia ista distrahunt mentem, & maculant conscientiam, & qui talibus delectatur, ab internis bonis minoratur.
- 3.** Quaedam sunt fortiter tenenda; vt rigor disciplinæ in silentio & ieiunio, in vigilijs & alijs laboribus, ad castigationem corporis pertinentibus. Quia nisi corpus sub freno subiectionis contineatur, fit spiritui contrarium, & multas tentationes in animo suscitatur: vnde intellectus hominis exæcatur, & feruor deuotionis refrigescit. Sunt quaedam patienter toleranda; vt defectus temporalium, damna bonorum, vexationes aduersariorum, aegritudines corporum, mores imperfectorum, austeritates verborum, subtractiones solationum, & afflictiones amicorum: in quibus homo probatur, & tanquam in igne purgatur: & si bene vitæ istis contrarietatibus, cedent sibi ad magnum meritum æternæ retributionis. Sunt etiam quaedam citò, respuenda, vt aperta vitia & peccata, Dei præceptis & virtutibus contraria. Interdum aliqua lateenter se ingerunt, sub specie licitæ dispensationis, quando tamen cupiditas vel tepiditas agit negotium ultra necessitatis terminum, ibi cauendum est seductionis venenum. Igitur secundum Sapientis consilium, omni custodia serua cor tuum, ne aliquid impurum intret, quod Deum offendat.
- 4.** Si te sentis aliquo vitio moueri, adhibe tempestiuè remedi-

Homo nūquam non redcat in sese.

Exercitiū quodque suo tempore fiat.

Fugienda omnino monacho.

Tenenda constanter monacho.

Toleranda patienter.

Respuenda ilico.

PROM. 4.

ne diutius differendo passio crescat, & deterior fiat. Non est vitium tam graue, quin curari possit, si vulnus aperiatur, & spiritua-
lis medici consilium requiratur. Sed aliud est scire remedium, aliud adhibere remedium. Multi sciunt, quid agendum sit, quidve
cauendum, sed non adhibent diligentiam ad cordis orisque custodia-
m, ideo ex leui occasione trahuntur ad consueta vitia. In hac vita (quæ tota tentatio dicitur) oportet quotidie certare, & firmiter proponere, & gratiam diuinam implorare, donec status huius lubricæ vitæ & intestini certaminis fuerit finitus. Non inuenitur hic aliquod remedium, quo plene omnes viriorum morbi sanentur, ita quod nullus motus concupiscentiæ sentiatur; quia hoc futuræ beatitudinis est donum, sanctis promissum. Sed tamen gratia Dei iuuante, possunt mali motus refrenari, & occasiones peccandi vitari, atque maculæ contractæ per singulos dies pœnitendo lauari.

Aliud scire remedium aliud uti remediõ.

Concupiscentiæ motus omnino vitari non possunt, cohiberi possunt.

5. Magnus labor est cor custodire ab irruentibus vitijs, & non affici ad aliqua sensibilia foris. Aut enim creator te mouet, aut creatura; & secundum statum mentis, mouentur leuiter corporis membra; & nihil fit in verbo vel opere, quod ex radice cordis non procedit. *Bonus homo de bono thesauro cordis sui profert bonum; & malus profert malum, ait Dominus.* Debes ergo maxime vigilare circa custodiam cordis, & considerare quales cogitationes & affectiones intus geris; vt malas citò respuas, & bonas assumes, ac de utilitate animæ tuæ semper sollicitè pensare, iuxta illud prophætæ verbum: *Anima mea in manibus meis semper, & legem tuam non sum obliuis.* Si hoc fecit Dauid sanctus & rex terrenus, curam totius regni possidens: quanto magis religiosus Deo professus, omnibus curis terrenis neglectis, debet habere animæ suæ salutem præ oculis?

Matth. 12.

Psal. 118.

6. Ad puritatem cordis valde iuuant solitudo & silentium, studere, legere, orare, meditari, & nil velle scire de statu mundi: quia sæpe plus nocent mala audita, quam bona profunt in libris lecta. Vix enim reperitur actio tam bona, cui aliquid mali non admisceatur. Et in omni verbo vel facto aduersarius tendit laqueos, vt ab interna vacatione mentem retrahat. Nouit quippe cor humanum, quia si non delectatur in bono, citò labitur in malum.

Secessus multum facit ad puritatem cordis.

CAPVT VI.

De custodia oris, & exercitiõ laboris.

1. **M**agnam ori tuo custodiam adhibe, quia de omni verbo otioso oportet te reddere rationem. *Qui non refrenat linguam suam, ait beatus Iacobus Apostolus, huius vana est religio.* Nā ex incustodia linguæ, multa mala solent prouenire, à quibus

Matth. 12.

Iacob. 1.

Qd i homo

homo taciturnus liber est, nec indiget culpam confiteri. Velis ergo libenter tacere, & ab ociosis verbis tibi cauere; quia longa fabulatio deuotionem extinguit, dissolutionem generat, tempus male expendit, conscientiam lædit, & alios offendit.

2. Silentium est antiquum statutum religiosorum, à sanctis patribus introductum, & cum multa diligentia custoditum. Qui hoc leuiter frangit, Deum & omnes sanctos grauiter offendit. *Christus dixit: Sit sermo vester, est est, non non. Quod amplius est, malo est.* Breuiter ergo & planè loqui docuit, quando licet: sed quando non licet, tacendum est. Si vis bene seruare silentium, fuge publicum; & vade in secretum locum, vt ores; vel ad cellam, vt legas vel scribas. Melius esset, quòd legeres vnum psalmum vel orationem dominicam pro peccatis tuis vel amicis, quàm si stans fabulando de materijs vanis. Non est vera recreatio dicenda, & ciari & fabulari; sed magis execratio nominanda, quando operi Dei negligitur, & nugæ recitantur.

Neque ocium neq; fabulatio recreatio est, sed execratio.

Matth. 20.

Luc. 12.

Operi vacandum.

Ioh. 9.

3. Vade ergo ad opus tuum, & labora in vinea Dei, pro denaria æternæ vitæ, ne tibi impropere paterfamilias: *Quid hic statua die otiosus?* Laudat scriptura bene operantem, remunerat Christianum fidelem, arguit pigrum & negligentem, iubet ab eo tolli gratiam concessam, & dari eam feruentius operanti. Veniet namque tempus, quando non poteris amplius operari, nec vnum quidem verbum loqui præ infirmitate. Hoc debes modò præcogitare, & semper de extrema hora pauere, ne vacuum te inueniat. Vnde Dominus Iesus discipulis suis dixit: *Me oportet operari operarius, qui misit me, donec dies est. Venit nox, quando nemo potest operari. Quamdiu in mundo sum, lux sum mundi.*

4. Accipe ergo exemplum bona operandi à Christo Iesu, à sancto Paulo, à sancto Antonio, à sancto Augustino, à sancto Hieronymo, à sancto Benedicto, à sancto Francisco, à sancto Dominico, & ab omnibus sanctis Patribus, qui regulas monachorum scripserunt & religionem instituerunt. Renera multum isti ordine laborauerunt, & pro vita æternæ duriter corpora sua castigauerunt, in ieiunijs multis, in solitudine & silentio, in vigilijs, in orationibus alijsque sacris Deo placitis obseruantijs & laboribus Domino seruientes. Quid igitur? aestimas, quòd tu fabulando, & hinc inde spatiando, obtinebis gloriosissimam coronam, quam sancti Dei adepti sunt sanguinem suum fundendo, nec non grauissima tormenta tolerando? Nequaquam. *Sed nisi poenitentiam egeritis* (ait Dominus Iesus poenitentiam prædicans) *omnes similes peribitis.* Dura sententia; sed utilis pro emendatione tua, & disciplina seruanda. Emenda ergo vitam, & non timebis poenam, sed gloriam habebis æternam.

Luc. 13.

De commendatione cellæ & solitudinis.

1. Qui cellam amat, & libèter in ea commoratur, à multis peccatis & tentationibus custoditur. Quanto studiosius inhabitatur, tanto plus placet & amatur. Quanto negligentius seruetur & rariùs intratur, tanto magis horretur & fastiditur. Bene illi, qui eam diligit & incolit, quia vnctio spiritus eum docebit. Beatus, cui inhabitare cellam donatum est; & qui vsque ad terminum vitæ suæ in ea perseuerat.

Solitudinis commendatio.

2. Væ illi, qui leui occasione eam deserit, & cui extra manere placet; quia citò seducetur, & capiatur, & lædatur. Multi, quia eam studiosè non custodierunt, per varias occasiones inter sæculi actiones proiecti sunt, & malè perierunt. Heu, quòd tam diu in ea perseuerare nequimus, donec fructum maturum ex ea percipiamus. Sic se homo deberet tenere, quasi quotidie iturus in sepulchrum. Nam tali homini non est cella fastidium, sed pacis domicilium. Et sicut stabili homini cella est paradysus, ita vago carcer videtur & cippus. Bonum tamen est & laudabile, si quis velit ibi propter Deum libenter incarcerari. Nam plures sancti martyres propter Iesum incarcerati & vncti fuerunt. Elige ergo ibi sponte ligari, vt sanctorum meritis possis coæquari. Liget te potius timor Dei, quàm ferrum; & charitas magis, quàm indicta necessitas. Si non amor, saltem timor Dei te coërceat. Non es malè ligatus, si timore inferni compunctus, pro peccatorum tuorum poenitudine te incluseris. Malè ligati sunt, qui corde & corpore euagari querunt. Bene ligatus est, qui Deo professus est, & extra cellam ire inclinatus non est. Si vis in ea durare, nunquam sis otiosus.

3. Acedia & otium, expellunt monachum verbosum de cella. Amans silentium & operans eum quiete, bonus erit custos cellæ. Si tedium passus fueris, pro Christo agoniza, nec patiaris te expelli ex leui causa. Si manseris stabilis, citò vertetur carcer tuus in paradysum voluptatis. Sancti in carceribus pro Christo detenti, ab angelis sanctis frequenter sunt visitati, & abundantius consolati. Tu quoque, si te in cella patienter pro Christo cluseris, veniet tibi citò (Deo miserante) lumen cælitus, bonæ conscientia gaudium, & magnum spiritualis profectus lucrum. Qui in cella residet, à multis periculis liber est. Qui foris vagatur, innumeris periculis patet.

In cella commorari quam salutare.

4. Bona cella nequeunt sufficienter explicari, sicut nec detrimenta extraneantium. Custos cellæ custos est linguæ, non audit detractiones, non percipit rumores, non videt vanitates, non

Qq 2

trahitur

trahitur ad leuitates. Bonus cellita aut legit, aut orat, aut gemit, aut meditatur, aut scribit, aut corrigit libros, aut aliquid aliud boni operatur. Bonus cellita ciuis est celi, amicus Dei, socius beatorum Angelorum, cognitor secretorum, inspector supernorum, victor tentationum, expulsor dæmonum, bellator vitiorum, contemptor mundanorum, neglector curarum, possessor quietis, obtentor pacis, amator scripturarum, speculator veritatis, gustator puritatis, continuator orationis, collector sanctæ meditationis, & destructor omnis euagationis. Cogita Deum & te solum esse in mundo, & habebis magnam requiem in corde tuo.

Luc. 2.

Exod. 19.

Memento, quia angelus inuenit Mariam in camera sua orantem, non foris cum hominibus loquentem. Non qui appetit caelestia secreta cognoscere, oportet cum ab hominibus elongari. Sic enim Moyses fecit, qui relictis hominum turbis mansit solus cum Domino in monte, vt legem Domini suscipere mereretur. Haec quandoque perlege, vt dulcescat tibi inhabitatio cellæ.

CAPVT VIII.

De choro & diuino officio peragendo.

Chorus est Dei & sanctorum angelorum locus sacratus, vbi diuinum agitur officium praesentibus Ecclesie ministris, cum reuerentia & deuotione psallentibus. Sicut angeli in caelo, sic religiosi ordinati sunt in choro. Opus Angelorum est, Deum semper laudare; opus religiosorum est, intèta mente psallere & orare. Sic sta in choro & canta, quasi in medio angelorum stares. Recordare dilectæ Domini tui I E S V in praesepio iacentis, aut in crucis pendentis, aut in caelo ad dexteram Patris sedentis, tanquam coram assisteres & cantares. Ipse sit in corde tuo & in labijs tuis, & pronuntiandum apertè & distinctè verba Spiritus sancti, cuius opere & arte diuinum officium ordinatum est. Statue I E S V ad dexteram tuam, & M A R I A M ad sinistram, & omnes Sanctos a circuitu eorum.

2. Omnes fratres tui sint tibi tanquam angeli Dei. Et cum quibus nunc psallis in terris, spera etiam te cantaturum in caelis. Vita pura & conscientia libera gaudet in diuinis. Vagus & tepidus homo cum radio psallit & somno. Si viceris acediam, & cor ab euagatione restrinxeris, viam deuotionis paras, & semper in fine gaudebis. Multa curæ suffocant verbum Dei, & longe locutiones faciunt distractionem mentis. Quicquid homo antè exercet, hoc sibi frequenter postmodum in oratione occurrit. Inimicus illuc non vadit, nisi vt zizania superseminet. Deuotus choralis soli Deo & sibi intendit, tanquam in caelestè chorum translatus & eleuatus esset.

3. Fl.

3. Finitis his, quæ in diuino officio celebrantur, non statim te effundas ad exteriora, ne perdas gratiam, quam consecutus es orando, sed potius post vota laborum tuorum te recollige, & in maiori gratiarum actione ab omni strepitu solus permane, ruminando quæ audisti cantari. Quid prodest vna hora Deum laudare, & altera secularia & inania pertractare? Noli preciosum fructum orationum tuarum, & laborem diuini operis, pro vilibus exponere iocis & nugis. Nam citò perit deuotio, quæ non custoditur sub silentij freno.

Finito sacro officio, qui se gerat psalteres,

4. Quando autem tedium sentis ex longiori officio, pensa, quia isto finito euolabis ad cælum. Et si hoc te non iuuat, memento, quia leuius est tribus vel quatuor horis vigilare & cantare, quam vna hora in purgatio ardere. Magni quidem meriti est sacris canonicis horis interesse, & laudes Dei alacriter cum multis fratribus persolueri in Ecclesia sancta. Et si non possumus sine intermissione orare, aut cum perfectis contemplari; debemus tamen certis horis ad hoc deputatis, omnem diligentiam adhibere, vt intentè & deuotè psallamus. Neq; enim in tam sancto opere tibij solum proficis, æternam à Domino mercedem promerendo, sed etiam cunctis Christi fidelibus, & præcipuè animabus defunctis, prodesse potes, gratiam & veniam in quotidianis horis & Missis implorando, & tanto plenius, quanto sæpius & feruentius pro omnibus oraueris. Nam & pro quolibet verbo attentè prolato, isto præmio non priuaberis.

Contra tedium obrepens inter precandum.

5. Quicquid etiam negligenter persoluis, inde districtè punieris. Non enim est leue peccatum, in præsentia Dei & Sanctorum vago corde stare, & ad sacra verba parum attendere. Heu quanta irreuerentiæ est, ibi inania dicta vel facta reuolueri; vbi omnibus prætermisissis negotijs, solum diuinis congruit intendere actionibus & secretis? In hoc cognoscitur verus & internus religiosus, si in Dei laudibus fuerit feruenter intentus; si nil cogitare libet aut agere, quàm ea quæ Deo maximè placent, & cum angelicis spiritibus communionem habent. Et hoc est semper orare Deum, scilicet ex toto corde laudare, benedicere, & glorificare; quemadmodum Dauid in psalmo dicit: *Benedicam Dominum in omni tempore, semper laus eius in ore meo.* Qui ergo à Dei laudibus torpescit, aut tacet, aut se absentat, non est amicus Dei nec ciuis cæli; quia angeli semper in laudibus Dei sunt, & voce cõsona (Sanctus, Sanctus, Sanctus) in laudem summæ Trinitatis cantant. Qui etiam aues cæli rectè nominantur, quia alarum suarum sonitu ad cantandum nos hortantur. Inter omnes operationes animæ fidelis, non est tam fructuosus labor, & tam acceptabilis Deo seruitus, quàm frequenter deuotè orare, & Deum toto cordis affectu laudare.

Psal. 33.

Angeli aues cæli.

6. Væ igitur illis, qui diuino amore non valent, sed ad extraneas fabulas se conuertunt, qui nec orant, nec alios orare permittunt. Et vbi peccata sua emendare deberent, ibi veteribus malis noua superaddunt. Tales sunt, qui ecclesiam tardè intrant, & citius exeunt. Qui breues Missas diligunt, & longas epulationes exercent. Qui saturati, lusibus delectantur & iocis; & pro beneficijs Dei, breues gratias vix debitè soluunt; eo quòd plus corpus quam animam pascere gaudent. Non sic autem faciet bonus religiosus, Dei seruitio mancipatus; sed memor omnium beneficiorum Dei, quæ à sæculo sunt, cum Iesu studeat pernoctare in orationibus, hymnos & psalmos canendo, sacras hostias offerendo, & deuotis meditationibus insistendo, & cor suum ad Deum semper erigendo.

CAPVT IX.

De discretione in omni spiritali exercitio seruanda.

1. **S**eruus Dei, cum discretionis moderamine, omnia agere debet. Stude ergo viam regiam tenere, vt neque nimis laxus ad carnem, nec nimis rigibus per feruorem corruas ante finem. Si vis stabilem bene viuendi ordinem seruare, inter duo extrema per medium iter incede; vt nihil per arrogantiam vltra vires atentes; & quæ commodè agere prauales, per inertiam non omitas. Non requirit Deus à te corporis destructionem, sed vitiorum refrenationem. Non exigit aliqua impossibilia, sed salutem tuam vtilia. Dat sana consilia prouidet vitæ necessaria; vt bene vtaris corporis seruitio ad animæ profectum, & in nullo excedas discretionis modum. Nam hodie currere, & cras lassum iacere, non est in via Dei proficere; sed seipsum confundere & profectum impedire.

2. Nunc nihil velle habere, & cras superflua sumere, non est paupertatem diligere, sed cupiditatem fouere. Nunc necessaria recusare, & cras singularia querere, non est abstinentiam facere, sed gulam excitare. Nunc apposita nolle comedere, & cras de defectu ciborum murmurare; non est abstinentis animæ signum, sed impatientiæ monstrum. Nunc tam multum legere vel scribere, vt dolor capitis sequatur; non est animam pascere, sed impotentem ad alia bona opera reddere. Hodie nihil loqui, & cras dissolutum fieri, aut silentium frangere; non est zelum ordinis habere, sed multos in ordine scandalizare. Hodie tam altè cantare, vt cras nequeas resonare, aut vix os ad cantandum aperire, non est Deum laudare, sed alios in choro turbare. Quicquid modum excedit, & discretionem non tenet, nec Deo placet, nec diu durare solet.

3. Necessarium est ergo in omni spirituali actione, ad perficiendum opus debite inceptum, ut communem serues institutionem, & singularitatis caueas notam, atque in dubijs & obscuris causis, superioris sequaris consilium; & cum discretionis moderamine, obedientiam custodias sine fictione. Semper in summo deuotionis gradu posse consistere, non est fragilitatis humanae: & nimis ad exteriora declinare & terrenis inuolui, non est profectus hominis spiritualis, sed perditio totius religiositatis. Quod si speciali gratia fueris à Deo uisitatatus & inebriatus, hominem te noueris esse, non angelum; & carnis sarcinam adhuc gerere, non animae stolam: datam gratiam recole, non innatam. Caue igitur, ne uelis sapere plus quam oportet sapere, sed gaudium tempera timore; nec uelis altiora praesumere, ne postea humiliatus desperatione frangaris. Cum exterius laboraueris, & necessaria negotia tractaueris; non totus in uisibilibus desinas, sed frequenti meditatione te sursum ad Deum erigas. Pensa, ad quid exteriora ista fiunt & exercentur, quia seruum Dei iuuare debent, non impedire: quatenus terrenis bene moderatis, ad aeterna & inuisibilia facilius tendatur. Ut autem uirtutem discretionis in operando, & donum sapientiae possideas in vacando; melius hoc impetrabis deuote orando, & humiliter à Deo petendo, quam propriae industriae uel labori confidendo.

CAPVT X.

Oratio de felici consummatione in uirtutibus.

I. O Ro te Domine Pater sanctissime, qui omnia in numero, pondere, & mensura fecisti, qui famulatum tibi debitum, ab omni creatura rationali vis exhiberi, & praecipue in seruis tuis spontaneum seruitium diligis & exquiris dirige actus meos spontaneos in beneplacito tuo, & ad imperium aeternae dispositionis tuae rebelles motus carnis meae reflecte, propriasque uoluntates ex integro frangere mihi concede. Sic ordina cunctas affectiones meas, ut malas statim ab initio respuam, bonas fortiter teneam, puras diligam, teque sine corporea imaginatione contemplari discam. Sic tempera vires meas & operationes exterius, ut non totus inhaream in finis: sed semper potens sim me conuertere ad interna: & sine graui tardatione, ascendam ad caelestia. Sic me conserua in aeternorum desiderio, in amore sanctarum uirtutum, in fruitione caelestium, ut tu Domine Deus ampliozem inde habeas honorem, & ego salubriorem profectum suscipiam. Non mihi ueniat ex tua uisitatione pes superbiae, nec me vexet pestis uanae gloriae. Non me finas Satanæ decipi illusionem, neque falsa rapi dul-

dulcedine, nec priuata deuotione extra communitatem recedere, neque immoderata frangi exercitatione, sed da mihi cuncta cum discretione agere, sine solerti consilio nil prætere; cum timore & reuerentia maiestatis tuæ, in conspectu tuo mundè ac liberè, sine omni passione & corruptibilium rerum affectione incedere.

2. Da humilem & quietum spiritum possidere, effusum & immoderatum nunquam esse; nulli quoque creaturæ vitioso affectu inhaerere, sed tibi soli cor meum mundum & tranquillum conseruare; vt semper ad cælum mente erectus, & tibi Deo meo secretè intentus, à nulla re visibili capiar, sed verus mundi contemptor permaneam. Sic exteriora pro loco & tempore da congruenter perficere, vt nullum interioribus meis sint detrimentum; sed omnis labor & actio pro te assumpta, ad liberius postmodum vacandum, iuuamen mihi præstent & ducatum. Omne etiam quod ago exterius, aut quicquid interius intelligere possum, da mihi simpliciter & purè, pro maiore nominis tui honore, & beneplacientioris voluntatis tuæ amore perficere, meque ipsum tibi in omni ne desiderabili aut naturæ contraria, promptè resignare, patienter quoque præsentis vitæ sarcinam, quoadusque iusseris, & meæ vocationis terminus venerit, perferre, corpus quoque & animam, tibi creatori meo fideliter commendare. Memèto mei Deus in hora extremæ necessitatis, & fac misericorditer cū seruo tuo, qui non in meritis meis, sed in tua miseratione & pietate confido.

CAPVT XI.

De charitate Dei & proximi, & odio vitiorum.

Phil. 3.

1. **D**eus est beatitudo animæ, nec vlllo bono creato fit anima beata, nec veraciter sapiens; nisi Deum super omnia amando, & omnia infra Deum ex corde vilipendendo. Vnde Paulus dicit: *Omnia arbitratus sum vt stercora, vt Christum lucrifaciam.* Charitas nobilis est virtus, & ex Deo nata: quæ animam, quam replet caelestem facit, & mundo alienā. Charitas odit vitia, damnat delicias, persequitur malum, & vim facit naturæ: vt vincat, quicquid Dei & virtutibus est contrarium. Sicut aqua & ignis contrariantur, sic charitas Dei & amor mundi non sociantur. Quanto magis seipsum quis vincit, & defectus suos emendat: tanto plus amor Dei in eo crescit, & carnis affectus marcescit & decrefcit. Qui malè se habet, & de hoc non dolet, sed incorrigibilis manet: lædit charitatem, & dissipat bonum pacis. Non est aptus ad concordiam, nisi qui relinquit suos peruersos mores, quibus offendere potest Deum & secum habitantes. Si vis habere cha-

charitatem Dei, & seruare pacem inter fratres, frange propriam voluntatem, & nihil age per elationem, sed in omnibus humilia temetipsum. Via ad charitatem, est descendere per humilitatem. Nam qui elatè de se sentit, longè à charitate recedit.

2. Sæpe putatur esse charitas, & est magis carnalitas. Libenter bibere vinum, & loqui cum feminis, caro est. Lautè comedere, & ornate vestiri, caro est. Diu fabulari & parum operari, caro est. Rarò orare & frequenter foris vagari, caro est. Ad mensam festinare, & ad ecclesiam tardare, caro est. Ille veram probatur habere charitatem, qui funditus odit mundi vanitatem, & carnalem fugit familiaritatem. Sancta quippe charitas non quarit in hominibus solatium terrenum, sed spirituale profectum. Nam animam potius pensat ad Dei imaginem factam, carnem verò ad malum procliuam refugit, vt sibi nociuam. Charitas non debet dici, vbi zelus non est iustitiæ, nec feruor disciplina. Quisquis Deum & proximum veraciter amat, iniuriam Dei & animarum damnū dissimulare non debet. Pax cum virtutibus bona est cum vitijs verò nunquam, sed semper mala. Ibi est bonus status & pax in domo; vbi defectus emendaretur, & vitia citò rescantur.

Carnalitas
sepe
obtrudit
specie cha-
ritatis.

CAPVT XII.

De abstinentia & castitate.

1. Sobrius victus & potus, sanitas est animæ & corporis. Inopia rerum, paupertatem docet amare. Rara virtus continentia in delicijs. Abundantia temporalium, occasio est iurgiorum & mater vitiorum. Tutior est castitas in paupertate, quàm in diuitijs multis. Corporalis egestas, medicina est animæ fidelis. Dolor cordis prohibet risum, & timor Dei oculos claudit petulantibus. Sicut nocet visus impudicus, ita impedit auditus de inhonestis. Cauendum est animæ sanctæ de corporis propinquatione, quia caro citò afficit carnem. Diligere pulchra & appetere mollia, non est pro virtute castitatis. Qui autem abiecta & amara amplectitur propter castitatem, potest facilius vincere carnem. Quanto enim caro plus premitur, tanto spiritus plus eleuatur. Qui se elongat ab omni tactu corporis, percipiet in anima suauitatem castitatis. Qui diligit solitudinem, purior erit à sorde mundanorum. Qui reputat corpus sum carcerem esse animæ, non curabit illud ornare nec ostentare, quia citò conuertetur in lutum & foetorem.

2. Exteriora hominis considerare, & in pulchritudine vel fortitudine gloriari, vanissimum est & vitiosum. In multa abstinentia

tia

tia & castigatione corporis, cōuersati sunt sancti, & pro afflictione praesenti, receperunt consolationem Spiritus sancti. Non est dignus à Deo consolari, qui in transitorijs bonis delectatur, & de penuria contristatur. Qui patienter sustinet laborem & dolorem in seruitio Christi, recipiet plenam mercedem, etiam pro minimo passu. Castitas multos habet impugnatores: sed qui veraciter se humiliant & Deum adiutorem sollicitè quaerunt, ac sensus suos cautè custodiunt, victoriam Christo dūce obtinebunt.

CAPVT XIII.

De utili exercitio, in vita & passione Christi.

Vitam & passionem Domini quantum profit meditari.

Ephes. 5.
Christum habitare in nobis quid

1. Cor. 2.

I. Optimum exercitium & suauissimum solatium, quod in hac vita potest haberi, est vita & passio Domini nostri Iesu Christi: quia tam in vita aeterna quam contemplatiua, perfectissimè hominem docet sine errore & multis argumentis, quod in alijs scientijs rarò inuenitur. Igitur firmissima & tutissima via ad perfectionem, & mentis illuminationem, atque aeternae vitae introductionem, est conformari filio Dei in omnibus virtutibus & moribus eius. Disce ergo ad eius amorem & honorem, cuncta exercitia tua trahere & ordinare: & tanquam praesentem Iesum, in omni loco & tempore attende: & cum multa reuerentia & singulari deuotione, ad auditionem & prolationem dulcissimi nominis eius Iesu, caput humiliter inclina, genua flecte: & cum omnibus Angelis & Archangelis & vniuerso cœtu sanctorum, maiestatem eius atque diuinitatem adora, benedic, & collauda. Et hoc est Christum per fidem & dilectionem habitare in corde tuo, oculos mentis ab eius imaginatione nunquam auertere, ad eius beneplacitum semper tendere, & nihil eius amori praeponere, sed quicquid boni audieris, vel legeris aut feceris, in ipsum totaliter reducere & finaliter referre: quia ipse est fons vitae, & sapientiae, & disciplinae; apud quem non perit nec minima cogitatio de eius memoria habita, nec vacua erit oratio ad eum cum gemitu fusa.

2. Conformata ergo te sanctissimae vitae Iesu, eius paupertatem, humilitatem, patientiam, & contemptum in hoc mundo, pro tuo modulo imitando. Pensa qualiter ab initio sanctae natiuitatis suae, vsque ad exitum mortis in cruce, pro te laborauit, pro te sustinuit, & se totum tibi impendit: quod nullus Angelorum, nec aliquis sanctorum fecit, vt merito super omnia diligendus sit, & sine intermissione recolendus, ac summo cum honore venerandus. Istud beato Paulo sapuit super omnem sapientiam & doctrinam, cogitare scilicet Iesum Christum, & hunc crucifixum

Et.

Etsi alia multa nouerat vel legerat, nil tamen ea existimauit, ob
 eminentiam passionis & charitatis Christi, quæ tanta est, vt nulla
 creatura possit ei dignè vel pro minimo puncto regratiari. Ideo-
 que omnibus postpositis rebus mundi, & subactis carnis passio-
 nibus, dicebat idem Deo iam plenus: *Mihi viuere Christus est*, & Phil. 1.
mori licetum.

3. O dulce & salutare uerbum, nunquam obliuioni traden-
 dum! Quàm felix & sancta anima, quæ hoc dicere potest: cui
 Christus totum est, quicquid uiuit, quicquid sapit, quicquid le-
 git, quicquid intelligit, quicquid credit, quicquid sperat, quic-
 quid amat, quicquid cogitat, quicquid loquitur, quicquid boni
 operatur? Verè uiuit, & beatè uiuit; cui Christus est omnia in o-
 mnibus, & super omnia singulariter dilectus: qui magis in Chri-
 sto, quàm in seipso manet: nihil de seipso tenens, sed in Christo
 dulciter ac fruiuè quiescens. Si uiuere, est Christo uiuere; & hoc
 est sibiipso mori, & à seipso deficere, & maximè lucrari; quia hoc
 est mortem perdere, & uitam æternam inuenire in Christo Iesu
 Domino nostro. Talis anima licèt adhuc sit in mundo, & carnis
 nube tecta, & diuersis molestijs pressa; tamen sursum mente ha-
 bitat in celo, ubi Christus est in dextera Patris sedens. Ad quem
 quotidie suspirat, desideranterque tendit; & donec obtineat, la-
 borare & orare non desinit.

Meditatio
 in uerbum
 diui Pauli.

CAPVT XIV.

De commemoratione & inuocatione beatissima uirginis Mariae

1. **G**loriosa uirginis Mariae benedictæ matris Iesu memoriam
 agere per omnia decet; cuius meritis & precibus quotidie
 te commendare debes, & ad ipsam in cunctis necessitatibus con-
 fugere, sicut filius plagis percussus, ad matrem suam dilectam.
 Nam dulce nomen MARIAE, fiduciam donat inuocanti & nomi-
 nanti. Et ipsa consequenter parata est loqui uerbum bonum ad
 filium suum IESVM, pro anima tribulata & miseriam patiente.
 Nisi enim MARIA quotidie cum sanctis in celo pro mundo ora-
 ret: quomodo mundus adhuc stare posset, qui tam multis pecca-
 tis Deum offendit, & tam parum se emendat? Inuocanda est æ-
 go MARIA ab omnibus Christi fidelibus, à iustis & à peccatori-
 bus, & præcipuè à religiosis & deuotis personis; qui continentia
 propositum tenent, & per sancta desideria ad cælestia anhelant, &
 nihil cum mundo habere vel agere uolunt.

2. Sed quid petendum est? Primùm pete indulgentiam pecca-
 torum tuorum: deinde continentia virtutem, atque humilitatis
 donum Deo gratissimum: yt semper humilis in conspectu Dei
 inue-

A Maria
 quid po-
 stulandum.

inueniaris, vilisque & abiectus desideres reputari: nec de aliquo bono velis gloriari, ne perdas totum, quod videris habere. Dole, quod tam longè es adhuc à veris virtutibus, à profunda humilitate, à sancta paupertate, à perfecta obedientia, à purissima castitate, à deuotissima oratione, à seruentissima charitate; quæ omnia plenissimè fuerunt in Maria matre Iesu. Ideo procide ad pedes eius, sicut pauper & mendicus; vt saltem minimum gradum de his virtutibus obtineas, qui ad summum ascendere non valet propter desidiam tuam.

3. Quicquid habere desideras, per manus beatæ Mariæ humiliter roga; quia per eius gloriosa merita iuuantur, qui in purgatorio sunt & in terra. Magna gratia magna gloria eius in salutari suo Iesu, super omnes Sanctos in cælo; sed totum pro omnibus nobis, quæ degimus in mundo. Securè ergo fidelitati eius te committe, cuius orationes Deo sunt acceptæ; nil aliud tamen petens nec querens, nisi quod ipsi & dilecto filio eius placet, & salutari tuæ expedit, prout ipsi melius noscunt. Pro peccatis orare, & cor in humilitate custodire, multum placet Deo & beatæ Virgini. Nam ipsa de sola humilitate gloriata est ante Deum, & de cæteris tacuit, & quantamcumque gratiam habuit, ab humilitate non recessit.

Lucæ 1.

*Oret voce pia pro nobis Virgo Maria,
Vt digni simus gratia, amore Dei. Amen.*

CAPVT XV.

De suffragijs Sanctorum sedulo petendis.

Sanctorum
auxilium
flagitandū.

1. **S**anctorum cum Christo regnantium suffragia, instanter petere non negligas. Quia (sicut cernis) in valle lachrymarum degis, & inter hostes quotidie versaris, & adhuc longè à Deo peregrinaris. Stude ergo cum sanctis & amicis Dei, tempore incolatus tui amicitiam facere, & ad eos specialem familiaritatem habere, & hominum notitiam & allocutiones inutiles declinare. Melior est tibi vnus Sancti oratio, quàm omnium secularium amicorum visitatio. Plus te consolabitur Christus in silentio, quàm longa hominum loquacitas, in conuiuio & risu multo. Habet iustus internum gaudium, quod non percipit animalis homo inhians terrenis. Si paupertatem & simplicitatem diligis, aderit tibi frequenter Iesus cum angelis sanctis. Etsi non manifestè, tamen inuisibiliter & occultè consolabitur te in scripturis.

2. Beatus, qui recreationes suas quærit non ab hominibus, sed in lectionibus sacris & precibus deuotis, ad bene viuendum &

ad caelestia amanda, sicut fecerunt Sancti visibilia contemnent. Qualis vnusquisque est, tales etiam socios diligit; deuotus deuotum, pudicus pudicum, sanctus sanctum, vagus vagum, dissolutus quærit dissolutum. Si ergo desideras cum Sanctis regnare in cælo, oportet te multa pati pro Deo, & cum Sanctis humiliari in mundo; quia parum prodest Sanctos labijs honorare, & moribus contraire. Si vis Deo & Sanctis placere, doma carnem; frange propriam voluntatem; certa contra vitia, labora pro virtutibus; inspice vitam Sanctorum, lege doctrinam eorum; vt cum Sanctis sanctus fias, & à Sanctis erudiaris; per Sanctos adiuueris, à Sanctis exaudiaris, cum Sanctis coroneris. Placet eis frequens gemitus in cælum, dolor pro peccatis, silentium oris, firmum propositum emendandi, desiderium proficiendi, patientia in aduersis, gratiarum actio pro beneficijs collatis. Delectat etiam Sanctos cantus deuotus, alacritas in vigilijs, laus psalmodiæ, confessio peccatorum, postulatio veniæ, celebratio Missarum, orationum lachrymæ, & omnis obseruantia regularis disciplinæ.

3. Qui ab istis bonis tepescit & recedit, perdit deuotionis gratiam; nec est Deo acceptus, neq; Angelis charus, sed Deo & Sanctis omnibus contrarius. Nam qui ex Deo est, verba Dei audit, verba Dei libenter legit & scribit; libenter vigilat & orat; libenter abstinet & laborat; libenter racet & Deo vacat; libenter est in cella & in Ecclesia, nunc istum nunc illum Sanctum inuocando, & flexis genibus gratiam postulando pro passionibus vincendis, pro tentationibus resistendis, quibus adhuc grauius impugnatur; vt eorum precibus gloriosis deuotus permaneat, & post huius vitæ agonem, ad æternæ quietis mansionem pertingat, vbi omnes Sancti cum Christo feliciter regnant. Non enim erit frustra petitio coram Sanctis, quæ pia intentione eis offertur ad honorem. Nam qui tam sedulo orauere pro inimicis suis, dum premerentur ab aduersarijs; quanto libentius nunc orabunt pro suis supplicibus, vt sibi citius valeant associari in caelestibus gaudijs; quos norunt in Dei seruitio quotidie laborare, & pro æterna vita multis suspirijs & lachrymis Christum orare? Dat magnam fiduciam rogandi Sanctos, quod & ipsi fuerunt homines mortales & peccatores, multis criminibus & varijs passionibus dudum inuoluti & grauati; sed per gratiam Dei liberati & iustificati, maximas nunc gratias Christo referunt pro omnibus malis, quæ euaferunt: læti in æterna beatitudine, quam gratia diuina opitulante percipere meruerunt.

Sancti quomodo colendi.

Ioan. 1.

De desiderio anima ad caeleste regnum.

XV Nicum & singulare desiderium sanctorum in hac vita fuit, nihil commune habere cum hoc seculo, sed per contemptum terrenorum tendere semper ad praesentiam Christi & consortium angelorum. Vnde & beatus Paulus vehemens amator Christi, omnia terrena perfecte despiciebat: & ad caelestia aestuans, dicebat: Cupio dissolui, & esse cum Christo. Non est omnium tale desiderium sed perfectorum, qui dicere possunt: Nostra conversatio in caelis est. Nam valde pauci ita nudati inveniuntur, qui totum affectum suum ad aeterna erigunt, & de terrenis divitijs & honoribus nihil ambiunt. Qui autem amore Christi accensi, in paupertate & contemptu sui gaudent, atque cor in humilitate deprimunt, & de parvis negligentijs etiam strictè seipsos reprehendunt: qui necessaria vitae sobriè & cum timore capiunt, & potius minus quàm amplius requirunt: hi sunt veri contemptores mundi & amici Dei ad patriam festinantes, parati de corpore exire, & ad Christum citiùs peruenire; non habentes, quod possit eos in saeculo delectabiliter retinere.

2. Felix anima, cui tale desiderium inest, & per singulos dies feruorem addit feruori: non desistens orare & clamitare ad Christum, donec aperiatur sibi porta caeli, & ingrediatur regnum Dei cunctis fidelibus promissum. O beata patria, vbi perpetua latitans, pax summa, clara Dei notitia, charitas perfecta, & beatitudo consummata. Ibi melior est dies vna, quàm hic mille millia, quia ibi penuria nulla; hic miseria multa, pax rara, cognitio parua. Quid miseri loqui possunt de felicitate superna? Quid mortales capere sciunt de aeternitate vera & vita sempiterna, nisi sub quadam caligine & scripturarum velamine tecta? Gemat ergo anima fidelis mundi circumfusa tenebris, ad gaudia lucis aeternae, ad societatem patriae caelestis, indefinenter oculum mentis sursum eleuans, vbi Christus est in gloria Patris, per aeterna secula regnans. Amen.

F I N I S.